

כתרי תורה

לק"י • פרשת אמר אל הכהנים ה'תש"פ ב'של"א
גליון ג' • הגות והלכה בפרשת השבוע במשנת רבותינו גאוני תימן זיע"א

כתר מלכות - מאן מלכי רבנן
רבי שלמה ב"ר שלמה עמר זלה"ה
מח"ס שת"ו על אה"ע - י"ח אייר תרל"ב
רבי יחיאל ב"ר יחיאל עבאהל זלה"ה
ר"י תורת משה - כ' אייר תשכ"ח
רבי זכריה ב"ר יוסף שרעבי זלה"ה
רב מחנה יהודה פ"ת - כ' אייר תשל"ב
רבי אהרן ב"ר אהרן הלוי גמיל זלה"ה
מרבני פרדס חנה - כ"ב אייר תשס"ז

לרפואת הגאון הרב חיים מימון ב"ר שלמה נהרי שליט"א בתוך שאר חולי בית ישראל

כתר של"א"ש

בימי הספירה מתו תלמידי רבי עקיבא והמה ימי דין, לכן נוהגין בימים אלו קצת אבילות, אין נושאים נשים ואין מסתפרים (שע"ה סי' צ"ב סעיף ו').

כמהר"ר יחיאל צהארי זצ"ל בספרו צידה לדרך (פרשת אמור), תמה מדוע ימים אלו הם ימי דין, הלא איתא בזוה"ק כי עיכבם הקב"ה שבעה שבועות כדי לטהרם מטומאת מצרים. האם הימים שנטהרו בהם והכינו עצמם לקבלת התורה יהיו ימי דין?

ותירץ, כי כוונת יציאת מצרים היתה כמו שאמר השי"ת למרע"ה (שמות ג' י"ב), בהוציאך את העם ממצרים תעבדו את האלילים על ההר הזה. אבל איחרם השי"ת מן הטעם הנוכח לתיקונם, אך להם הלא לא נתגלו צפונותיו ולא ידעו מטעם מה נתאחרו מקבלת התורה, ומיד היה להם לדרוש אותה, אך הם לא הקפידו בכך ושמחו בשתיקתו ולא אמרו היכן תורתנו שאמר השם ליתן לנו. ולא ביקשו אלא צרכי הגוף במרה במן ובשלין, על זה נתבעו.

ולפיכך עמדו אותן הימים ימי דין לדורות, שמתוך כך נוסף לקח בליבותנו ונהפוך ימי הדין לרחמים, יעו"ש בכל דבריו כי נעמו.

ראו נא אחי ראו, כי דרש זה נאה לעת הזאת שבתי כנסיות ובתי מדרשות נסגרו, ובטל משוש מבית חיינו היכלי התורה אשר המה עטרת תפארתנו, אין ספק כי כל זה בגזירת עליון המנהיג עולמו בחדסד, ואין אתנו יודע עד מה.

ובוודאי כולנו מעתירים רחמים לבטל הגזירה ושתסור המגיפה מעלינו, אך שומה עלינו ליתן לב, שלא תהא כוונתנו חלילה שנוכל לשוב לסובב בשוקים וברחובות, אלא לבקש על חיי הנפש, שנוכל לשוב אל ספסלי בית המדרש להגות בתורה יחד בדיבור חברים, בעמלה של תורה, השיבנו אבינו לתורתך.

ויה"ר שבמהרה ישמע מערי יהודה ומחוצות ירושלים קול שאון של"תורה, ואז נאמר לשכינת קדשנו, חברים מקשיבים לקולך השמיעני, אכ"ר. שבת שלום.

כ"ד ידידכם, אביחי שרעבי

כתר ההלכה

הגאון הרב נתנאל עומיסי שליט"א
מרבני בית ההוראה 'פעולת צדיק'
ברכת מעין שבע במניני החצרות

א] יש לדון האם צריך לברך שם ברכה מעין שבע במניינים המתקיימים בחצרות הבתים, כיון שלעת עתה נקבעו מקומות אלו לתפילה, וכמו שכתבו הפוסקים על אלו הנוסעים לירידיים וקבעו מקום מסוים להתפלל בו בימים אלו, שיאמרו שם ברכה מעין שבע (עיין ט"ז סי' רס"ח סק"ה, אליה רבא סק"ט, חיי אדם כלל ל"ד סעיף י"א, משנה ברורה סקב"ד וערוך השלחן סעיף י').

ובגדר "קביעות" כתב שו"ע הרב (שם סעיף ט') שהוא כמה שבועות. וכתב מו"ר מרן הגר"י רצאבי שליט"א בשו"ת עולת יצחק (ח"ג סימן רנ"ז) שציבור שעקרו מקומם מבית הכנסת להתפלל בבית האבל ארבע שבתות, יברכו שם ברכה מעין שבע.

ושאלתי את מרן שליט"א האם גם במניני החצרות כן, והשיב, דדווקא אם הציבור עקרו מקומם מרצונם, כדי להתפלל במקום אחר, הרי אותו מקום נקבע למקום תפילה, אבל בנידון דידן הלא בהכרח יצאו מבית הכנסת ומצפים לחזור, בזה מקום התפילה בחצר עראי הוא. עוד הוסיף, דדוקא כשכל הציבור עברו להתפלל במקום אחר, אך אם לא הלכו כולם להתפלל במקום אחד לא יברכו.

המספר היום ל"ג בעומר האם יכול לספור בברכה

ב] מעשה באחד שאמר לבנו הקטן מידי דברו עמו קודם ערבית דל"ג בעומר, "היום ל"ג בעומר" וכוונתו לשמחו בהזכירו יום זה, ועתה שואל האם יוכל לשוב ולספור בברכה אחר ערבית.

ונראה פשוט שיספור בברכה. ואף שפסק מרן הש"ע (סימן תפ"ט סעיף ד') שמי שענה לחבירו בבין השמשות כמה סופרים הלילה, לא יספור בברכה, זהו דוקא כשמישיב לחבירו על מצות הספירה, שבזה אף שקי"ל מצוות צריכות כוונה, לא יספור בברכה כמו שכתבו הפוסקים שם. אבל בזה שארע שספר דרך סיפור דברים, ודאי אין כאן מעשה מצוות ספירה וכן מובא בדעת תורה (למהר"ש מבערזאן סי' תפ"ט ס"ד) בשם כנה"ג דמי שאמר לחבירו "אל תאמר וידוי כי היום ל"ג בעומר", ודאי שיחזור ויברך, דהא לא נתכוין לספירה רק לשבח היום שהוא יו"ט. ויתירה מכן כתב בהלק"ט (ח"א סי' קי"ד), דהלומד ההלכה בש"ע בסימן תפ"ט ואומר הספירה של היום לא יצא, אף שמתעסק בספירה ולא בסיפור דברים, מ"מ כיון שכוונתו לשם ת"ת, יחזור ויספור בברכה.

ענין אמירת פיוט בר יוחאי בליל שבת

ג] נהגו בקהילותנו לומר את הפיוט בר יוחאי לאחר קבלת שבת. ובספר תיקוני שבת (י"ל לראשונה בשנת ה'שע"ג) נדפס פיוט זה לראשונה ושם כתוב שנהגו לאמרו על קבר הרשב"י אחר קבלת שבת (הובא ג"כ בעץ חיים למהר"י"ץ ח"א דף ק"א ע"ב, ע"ש). ומעניין הדבר שלא נשתמר מנהג זה אצל שאר קהילות אלא אצלנו בלבד.

וטעם אמירתו לאחר קבלת שבת, כתב בשע"ה (ח"ב סימן נ"ח הערה י') שהוא מיוסד ע"פ האדרא רבה שבזוה"ק (פרשת נשא דף קמ"ד ע"ב) שרשב"י נקרא שבת. ובסגולת אמירתו הביא שם בשם ספר היראה (כת"י למהר"ר זכריה בן סעדיה הקרחי זצ"ל) שיש בזה להציל את האדם ממחשבות זרות וליישר מחשבותיו לדרכי השי"ת, יעו"ש. ויש בזה חיזוק למי שסבור שאין עניין באמירתו ומעדיף ללמוד אז. והעיר לי מרן שליט"א שאם גם שאר קהילות היו מחזיקים במנהג זה, ודאי לא היה אצלנו מי שחושש משום "ביטול תורה".

איסור חללה במשנת רבותינו

אשה זנה וזוללה לא יקוּזו (כ"א ז')

ביאור איסור חללה וכפילות הענין

א] בפרשה זו נזכר פעמיים עניין החללה, האחד כאן בציווי לכלל הכהנים, והשני לקמן (פסוק י"ד) בציווי הכהן הגדול 'אלמנה וגרושה וחללה זנה את אלה לא יקח, כי אם בתולה מעמיו יקח אשה'. וחללה זו האמורה בשתי מקראות הללו אמרו בתורת כהנים איזו היא חללה, זו שנולדה מאחד מכל הפסולים. וכפילות הענין דרשו בגמרא בקידושין (עו, ב) ללמד שאין חללה אלא מפסולי כהונה ולא מכל איסורי ביאה, וכפירוש רש"י (ד"ה חללה) דמקרא יתירא דחללה, דרשינן ללמוד מן הסדר האמור בפרשה שנקבעה החללה אחר אלמנה וגרושה שאין איסורן נוהג אלא בכהנים, כך החללה אינה אלא מביאת פסולי כהונה. ועיי"ש בגמרא עוד בטעם כפילות גרושה וזונה בכהן גדול.

ביאור מהרי"ץ ומהר"י קורח בשיטת התרגום

ב] והנה כאן תרגם אונקלוס, אתתא מטעיא ומחלא לא יסבון, ואילו בעניין כה"ג, תרגם, ארמלא ומתרכא וְחָלִילָא מטעיא. וכבר עמד בזה מהרי"ץ בחלק הדקדוק וכתב, 'פרשו הראשונים, כי החללה יש בה שני סוגים, האחד שנבעלה לפסול לה שנעשית חללה והשני שתהיה בת חלל'. עכ"ד. ושני סוגים אלו הזכיר הרמב"ם (פ"ט מאיסורי ביאה ה"א) וז"ל, איזו היא חללה, זו שנולדה מאיסור כהונה, וכן, אחת מן הנשים האסורות לכהונה שנבעלה לכהן נתחללה. ע"כ. והראשונה נלמדה מפשט הכתובים כמובא לעיל מתורת כהנים. אך האחרונה נלמדה (קידושין עו, א) בק"ו מזרעה שלא עבר עבירה ומתחלל היא שעברה עבירה אינו דין שתתחלל. אכן עדיין לא נתבאר מדברי מהרי"ץ מה ענינם לשינוי לשון.

ודבר זה ביארו מהר"י קורח זצ"ל במרפא לשון, כי אותה אשר נבעלה לפסול לה תקרא בלשון התרגום מחלא בלשון נפעלת, שהיא מחוללת ע"י אחרים. אך זו שנולדה לחלל היא חלילא, שהיא מחוללת ועומדת מעצמה משעת הורתה. ולפי"ז ביאר את שינוי הלשון, כי הלא הכהן הגדול, נצטווה כי רק אשה בבתוליה יקח ממילא, הנבעלת לפסול לה כבר התמעטה שאינה בתולה, ולא הוצרך הכתוב ללמדנו אל על בת החלל שהיא בתולה, שאסורה לו מחמת חילולה. ונהי דשייך איסור חללה בכהן גדול אף בנבעלת לפסול לה, כגון שהיתה אלמנה או גרושה, ואח"כ נעשית חללה שהוא איסור מוסיף, כמבואר ברמב"ם פ"ז שם ה"ט, מכל מקום פסול חללה לחודה שייך בכהן גדול רק בבת חלל בתולה].

סתירת דברי אונקלוס לדרשות חז"ל, ויישוב דבריו, וסמך מדברי מדרש הגדול

ג] ולבאורה נראה שנחלק אונקלוס על דרשת חז"ל הנוכרות בתרתי אי שלמד הנבעלת לפסול מחללה האמור ראשון בפרשה ולא מק"ו כדרשת חז"ל. ועוד, דלדידיה, אין קרא יתירא המלמד שחללה אמורה רק בפסולי כהונה.

ד] אכן לאחר עיון נראה, דלעולם מקור הדין למד כדרשת חז"ל, אלא בתרגומו בא ללמד לעם, ביאור המקרא איזו היא החללה האמורה במקראות הללו. הלכך, בכהן הדיוט ששייך פסול חללה בשתי הפנים הנזכרות, וכמבואר לעיל, פירש חללה, מחלא. שתיבה זו מתפרשת יפה גם על בת החלל דנהי שלא נפעל בה פסול להופכה מכשרה לפסולה כמו באשה שנבעלה לפסול לה אלא היא חללה מעצם היותה, מכל מקום פסול זה נפעל כשנבעלה אמה לחלל, שאז יצרה כאן חללה, ממילא שפיר שייך לקרותה מחלא, בבנין נפעל. אך בכהן גדול שפסול חללה לבדה הוא רק בבתולה וכאמור לעיל, תרגם אונקלוס חללה, חלילא. שמשמעותה שם התאר, שהיא חללה מעצם היותה וזה אינו שייך אלא על בת החלל, כי הנבעלת לפסול אינה פסולה מעצם היותה אלא פעלה בעצמה להיות חללה.

וסמך לדברי מצאתי בס"ד בדברי מדרש הגדול שפירש חללה האמורה בכהן הדיוט, שנולדה מאיסורי כהונה וכן הנשים האסורות לכהונה שנבעלו נתחללו. ובכהן גדול לא כתב אלא זו שנולדה מאחד מכל הפסולים.

כתר שם טוב - מדרכי רבותינו

והכהן הגדול מאזויו (כ"א, י') על כמוהר"ר יחיא עבהאל זצ"ל שהיה ראב"ד ק"ק תימן בירושלים וראש ישיבת תורת משה שגדולי הרבנים התבטלו להוד תורתו ניתן לספר רבות, צעיר לימים היה, כבן ט"ז שנים, כשעלה לארצה"ק בשנת ה'תרנ"ח לאחר שהתייתם מאימו בתימן, מתחילה איוה לו לבית תלמוד את ישיבת תורת חיים שבעיר העתיקה, לאחר שבחן אותו אחד מרבני בישיבה וראה את שליטתו הגדולה בש"ס, קיבלו כתלמיד מן המניין. אף זכה והוסמך ע"י גדולי ירושלים הגרי"ח זוננפלד והגרצ"פ פראנק זצ"ל שאף היו עמו בקשרי תורה רבים. גם הגרא"ז מלצר זצ"ל העריך מאוד את רבינו, ומעשה שהיה כך היה, בישיבת מאה שערים בה נכנס רבינו ללמוד לאחר נישואיו, שאל תלמיד אחת את חבריו איזו שאלה, מארי יחיא שחשב שהשאלה מופנית אליו, החל לענות בשטף משנה סדורה, עם מקורות וציטוטים מדויקים מילה במילה עד שהתחזרה השמועה, הללו שנפעמו מגדלותו סיפר את המעשה לחבריהם, עד שהגיעה השמועה להגרא"ז מלצר שהלך ותהה על קנקנו משמצא אותו כלי מלא ברכה, התפעל עד מאוד וציווה למנהל הישיבה שיכניס את מארי יחיא כאברך מן המניין, והוסיף ואם אין כסף כעת בקופת הישיבה, תוריד משכרי בעבורו. ונחקק מעשה זה בספר האורחים של ישיבת מאה שערים.

בני ק"ק תימן העמידוהו לכהן בראשם לאחר פטירת מהר"א אלשיך זצ"ל בר"ח אלול התש"ד, והנהיג את העדה ביד רמה, בענוות חן ובנועם אך לא מנע עצמו מלשמור על צאן מרעיתו מפני רוחות התקופה, וכך זכו לאורו עד פטירתו, חיבוריו הרבים נספו בשריפה שכילתה את בית מדרשו של רבינו בשכונת שמעון הצדיק בזמן הפרעות.

ידע רבינו עת לכתו וכבר בסמוך לפטירתו החל רבינו לומר לפני שבועות אני הולך, ואכן ביום שב"ק פרשת בהר בעת רעוא דרעוין השיב נשמתו הטהורה ליוצרה, ונטמן במוצש"ק בהר המנוחות בירושלים כאשר בני ירושלים וגדולי העדה בראשם מלווים אותו, זכותו תגן עלינו, אמן. (מתוך גליון פרי צדיק, שע"י ארגון עץ חיים עטרת יחיא)